לד: כל פסולי המוקדשין פרק חמישי בכורות

לרבנן דקבורי כאחרים דדרשי התם בפסולי המוקדשין הכתוב מדבר אז בגיטול בשר במלב כדקאמר בפ' כל הבשר (חולין קיד:) ואין לאסור שחיטה על אותו מוס מלא תאכל בעובדא כמו בשר במלב וכלאי זרעים ומעשה שבת שיש לאחר ולא"ת דלא מפליג מאי פריך עליה מבהרת דגבי טרפ אחן בבכור דאסור מדאורייתא עד שיולד מוס אחר יש לנו לקנסו כשנולד בו מוס אבל קונן בהרת דמדאורייתא טהור מיד [כז] שנקלן עד שיולד נגע אחר וי"ל דאפ"ה לא היה [כח] לנו לקנסם מוס שליפי אז רציני מ"ש נהי דאי יתיר ר"מ לשמוע מוס אחר אין כאן קנס מ"מ לא היה [כט] לנו לקנסם מוס שלא עשה בו עבירה כי היכי דלא קנים בנגע אחר מ"ג [ל]

דספרי אמתמא בעלמא הוא:

עד שתפרח בבולו. בכל הספרים [לא] [כתוב] עד שתתמעט בהרתו מכגרים אבל במס' נגעים ליתיה כדפי' בקונטי' ואומר רבי דאי גרסינן לי' ה"פ שאם קללה [לב] [לג] ונעשה כבגרים ומה שייר נתרפא מקצתו מעצמו שאפי' היה בו מה שנקללה לא היה בו כגרים: **מקמייתא** טהר לי' **לבתרייתא נטר'** ליה ז' ימי המשתה. ולא"ת והא [לד] בעי תגלחת ופרים ואסור בתשמיש המטה כל ימי ספורו וי"ל כגון שלא היה אלא מצורע מוסגר מ"ג אפילו [לה] ומאלו נהי דכי קלן טמא מדרבנן מ"מ שרי לעשות תגלחת ופרים ולמנות ימי ספורו וליטהר מן הטורף ומיהו לפרמו א"א להביא לאינו יכול להכנים ידיו לבהונות כל זמן דטמא מדרבנן דלאמר (פסחים דף לב.) אע"פ שאין טבול יום אחר נכנס זה נכנס דלא אתיהו אלא משום פסח: [לו] **בעא** מיניה ר' ירמיה מר' זירא צורם אוזן בכור ומת מהו שיקנסו בנו אחריו. בפרק השולח (גיטין מד.) נקט תחלה הבעיא דמוכר עבדו ובמו"ק בפרק מי שהפך (דף יב:) נקט בכוון מלאכתו וכלל דוכתי עביד אם תימצי לומר [לז] מאידך ואמולהו פסיגו מיתיתו משדה שנתקווצה ואומר רבי דלשאם שאל בנת אחת והם"ם קבע כל אחת במקומה כפי מה שסייבת ויש ספרים שכתוב במו"ק (סס) בעא מיניה רבא מר"ג אבל

ברוב הספרים גרסינן ר' ירמיה מרבי זירא כמו כאן וכגיטין:

אם תמצא לומר מוכר עבדו לעובדי כוכבים ומת קנסו בנו אחריו דבל יומא מפקע ליה ממצות. אלמא המ"ל דאפילו תימצי לומר התם לא קנסו [לח] (דלמא) הכא קנסו משום דאיכא איסורא דאורייתא דבי האי גווא איכא כפ' השולח גבי בעיא דמוכר עבדו ובמו"ק גבי בעיא דכוון מלאכתו במועד דקאמר אם תימצי לומר בנורס קנסו משום דאיכא איסורא דאורייתא ובגיטין נמי הוה מצי למינקט אם תימצי לומר [לט] לא קנסו הכא קנסו משום הפקעת מצות דכל יומא ויומא (כמו) בעבד ובמו"ק נמי נקט [מ] מד טעמא בנורס וטעמא אחרינא במוכר עבדו והוה מצי למימר מד טעמא בתרוייהו דאם תימצי לומר בנורס ובמוכר דקנסוה משום דעבדיה לאיסורא אבל כוון מלאכתו לא עבד לאיסורא:

שנתקווצה. פי' בקונטי' שנטל [מא] קוצים ממנה שהיו תלושין ומתוחזרין כה והדין עמו דל"א לומר בקוצים שהיו מחוברים [מב] דל"ל לא תזרע דאיכא איסורא דאורייתא דגיטלתם שמייפה את הקרקע דכאמר שבת פרק הנזרה (דף קנ.) גבי מה [מג] [המולש עולשין והמזרע זרדיס] [מד] דבאלעדא דליה מייב [מה] (בכל דליה מייב) בכל שהוא משום דאיכא יפוי [מו] הקרקע דאפי' מתכוין לזורע דבר אחר וה"ל איכא יפוי קרקע כשנולש קוצים לאורשה [מז] לזריעה וכן משמע בירושלמי על [מח] המשנה תמן אסורים כשנטלו קוצים משמע דמיקו לה בתלושין: **ניטייבה.** בירושלמי מפרש איזהו טייב כל [מט] העם פעם אחת מורשין והוא מורש שתי פעמים: **הטיבה** ומת בנו זורעה. אם הלי טייב מדרבנן קשה היכי פשיט לורש אוזן בכור דאורייתא ואם הוא נמי דאורייתא קשה בגיטין (דף מד:) דפשיט [נ] מיניה גבי עבד (עברי) לימא שאני הכא דחמיר משום דמפקע ליה במצות וי"ל דקסבר שרשי להחמיר בשביעית יותר מכולא כדאמר בקדושין (דף כ.) כמה קשה אבקה של שביעית: גדלה

ונקצצה [א] טהור קצצה [ב] מתכוין רבי אליעזר אומר לכשיולד לו נגע אחר יטהר הימנו וחכ"א עד [ג] שתפרח בכולו או עד שתמעט בהרתו מכגרים רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו כי קנים ר' אליעזר בממונו בגופו לא קנים ממונו איכא למימר דאתי למיעבד [ד] גופו מי איכא למימר דאתי למיעבד [ה] אמר רבא דר' אליעזר אדרבי אליעזר קשיא דרבנן אדרבנן לא קשיא אלא דר' אליעזר אדרבי אליעזר לא קשיא כדשנינן רבנן אדרבנן נמי לא קשיא הכא במאי דעבד קנסוה הכא [ו] במאי דעבד קנסוה במאי איכוין למישרייה בהאי מומא [ז] בהאי מומא קנסוה רבנן דבהאי מומא לא לישתרי ליה והכא במאי דעבד קנסוה [ח] איכוין לטהורי נפשיה בהאי קציצה בהאי קצצה קנסוה רבנן בעי רב פפא יטהר תנן או ויטהר תנן למאי נפקא מינה לחתן שנראה בו נגע דתנן [ט] חתן [י]שנראה בו נגע נותנין לו ז' [יא] ימים לו ולאצטליתו ולכסותו וכן ברגל נותנין לו כל ימי הרגל אי אמרת יטהר תנן מקמייתא טהר ליה לבתרייתא נטרין ליה ז' ימי משתה אלא אי אמרת ויטהר תנן סוף סוף כי לא מטמיא לבתרייתא הא מיטמא וקאי מקמייתא מאי תיקו [יב] בעי מינה ר' ירמיה מר' זירא צורם אוזן בבכור ומת מהו לקנוס בנו אחריו אם תימצי לומר דמוכר עבדו לעובדי כוכבים ומת קנסו בנו אחריו דכל יומא ויומא מפקע ליה ממצות אם תימצי לומר מלאכתו במועד ומת לא קנסו בנו אחריו משום דלא [יג] עבדא לאיסורא הכא מאי לדידיה קנסו רבנן והא ליתיה או דלמא לממוניה קנסו רבנן והא איתיה א"ל תניתוה [יד] שדה שנתקווצה בשביעית תזרע למוצאי שביעית [טו] ניטייבה נידיירה לא תזרע למוצאי שביעית ואמר [טז] (רב אסי) בר' חנינא נקטינן הטיבה ומת בנו זורעה אלמא לדידיה קנסו רבנן [יז] לבריה לא קנסו רבנן [יח] אמר אביי נקטינן

טימא

ליה מידי הא דנעגיין ליה לתיגו טיהור מרלאשונה עד שתתרפא אחרונה: **ומת.** הגורס מהו לקנוס בנו אחריו שלא יאכל מאותו בכור עולמית: **אם תימצי לומר.** במסכת גיטין (מד.) דהמוכר עבדו לעובד כוכבים דקיימא לן קונסין אותו לפדותו עד עשרה כדמיו ומיבעיא לן התם אם מת המוכר מהו לקנוס בנו אחריו אם תימצי לומר ולימשבט בהכיא דקונסין התם דינא הוא דכל יומא מפקע ליה ממצות: **ואם תימצי לומר.** הא דאמרינן במו"ק (דף יב:) המכוין [כד] מלאכתו במועד דמינים כרמו לבצור ואומר במועד אבצירנה שהרי דבר המאבד הוא והתיריהו חכמים במועד תאבד ולא יבצרנה הואיל ולכך נתכוין ומיבעיא לן התם אם מת קודם המועד מהו לקנוס בנו אחריו ולא יבצרנה במועד. ואם תימצי לומר [כה] התם הוא דלא קנסינן לבנו [כו] דהא לא עביד אביו איסורא דהא מת קודם המועד: **אכל הכא.** עבד איסורא דמטיל מוס בקדשים: **לממוניה.** לבכור: **שנתקווצה.** שנטל קוציה ממנה שהיו תלושין ומפוזרין בה: **פורע למולאי שביעית.** דליכא למיקנס מידי דהא לא עבד בשביעית עבודה שמורה: **ניטייבה.** מזדבלה ע"י עגלות ומשוחות של זבל: **נידיירה.** על ידי דיר בהמות שמעמידין ומשכיבין אותה חדש או חדשים כדי לזבלה: **לא תזרע.** דקנסינן דעבד עבודה חשובה בשביעית: טימא

אפילו בימי המשתה: מאי יטהר תנן או ויטהר תנן תיקו: הצורם. עסקינן בין בכהן בין בישראל בספק בכור דנאכל לו במומו מהו שיקנסו בנו אחריו שיהא אסור לו (לוכל) (לאכול); קנסו בנו אחריו. לפרוחו משום דכל יומא מפקע ליה ממצות אבל בבכור ליכא מפקע ולא קנסו: או אם תמצא לומר כיון מלאכתו במועד לא קנסו בנו כי' משום דמלאכת חולו של מועד מדרבנן אסור ולא מדאורייתא אסור: או דלמא קנסוה לממוניה לבכור ולא אכל אפילו לבנו: שנתקווצה. שעקר הקוצים ממנה: תזרע למוצאי שביעית. דקרוייל לא חשיבה מלאכה: מטייבה. שנזדבלה בשביעית או מדיירה. שהביא שם בהמות לובלה בשביעית הוה חשיבה מלאכה דהיינו תולדה דחרישה לא תזרע למוצאי שביעית: הטיבה בשביעית ומת בנו זורעה למוצאי שביעית:

עין משפט נר מצוה

כו א מיי' פ"י מהלכות טומאת צרעת הע"ב: כז ב מיי' שם הלכה כ: כח ג מיי' שם פ"ט הלכה ח: כט ד מיי' פ"ח מהל' מעלה הלכה ל (טוש"ע י"ד סי' רמ"ד סע' ס): ל ה מיי' פ"ז מהלכות י"ט הלכה ד (טוש"ע א"ח סי' תקלא סעי' י): לא ו מיי' פ"ח מהל' שחיטה ויובל הלכה יב: לב ז מיי' שם: לג ח מיי' פ"ב מהל' כלאים הלכה ז סמג עשין ריח טוש"ע י"ד סימן שג סעיף ה:

שיטה מקובצת

א) קצצה כמתכוין ר': ב) למיעבד ממה נפשך גופו: ג) למיעבד ממה נפשך אמר: ד) קנסוה הכא במאי דעביד קנסוה במאי: ה) תיבות בהאי מומא נמחק: ו) קנסוה במאי איכוין: ז) ד' ימי משתה לו: ח) עביד לאיסורא: ט) רבנן ה"נ לדידיה קנסו רבנן לבריה לא קנסו רבנן: י) דאי הואי השתא נגע קמא הוה קמייתא מיהסי תיבת נמי ל"ש: יא) עולמית עד שיתחרת בכולו: יב) לעולם עד שיתפשט בהיתר לא גרסינן להא במסכת נגעים: יג) אמתין עד מום אחר: יד) ליה לעולם אפילו: טו) עביד איניש כיון דקנים ליה עד שיולד לו נגע אחר דחייש: טז) ולא נטהר: יז) תיבת לו נמחק: יח) שמא יתרפא הס"ד: יט) בהאי קצצה לא פטהר וכיון: כ) מיהסי דלמא בתרא מיהסי קמא לא מיהסי הס"ד: כא) כשיולד בו נגע: כב) יתרפא ומפה נפשך: כג) הנגע וכל כמה: כד) המכוין לעשות מלאכתו: כה) תיבת התם הוא נמחק: כו) לבנו דינא הוא דהא: כז) מיד ריינו שנקנוס עד: כח) לא היה לו לקנוס: כט) לא היה לו לקנוס: ל) א"נ ההיא דספרי: לא) גרסי' הכא אז עד: לב) קצצה ומיעטה מכגרים ומה: לג) ההא עדיין בעי: לד) אפילו הוה מחולט: לה) בעי מיניה: לו) לומר מאינך דאכולהו: לז) קנסו הכא על תיבת דדלמא נרשם עליו קו להוריות כי לפ"ד ראוי למחקו: לח) לומר בצורם לא קנסו משום דליכא הפקעת מצות כל יומא ויומא: לט) נקט בחנם חד: מ) שנטל קוציה ממנה: מא) גבי מורר ודרין: מב) תיבות בכל דיליה חייב ל"ש: מג) יפוי קרקע דאפילו מחכוין: מד) לחורשה ולזורעה: מה) על דך משנה דאמרה: מורין בשנטלו: מו) דעם חורשין פעם א' והוא: מז) דפשיט מינה גבי עבד דבעי למימר הכא דחמיר:

רבינו גרשום

ישחט עליו: ונקצצה. מעצמה: וחכ"א. לעולם לא יטהר עד שתפרח בכולו בכל גופו הנגע בשהיא השתא הוי טהור מראורייתא דכתיב וכסתה הצרעת מראשו ועד רגליו וגו': או עד שתמעט בהיתר מכגרים. כלומר דההוא נגע ראשון דקצץ במתכוין אי לא הוה ביה כגרים דהיינו שיעור דאורייתא טהור מיד ואי הוה ביה כגרים לא יטהר עד שיולד בו נגע אחר ויפרח בכולו ור' אליעזר סבר אע"ג דהוא דקצץ הוה כגרים כיון שנולד בו מום אחר וטהר ממני טהר נמי מן הראשון. ולא בעי עד שתפרח בכולו אלמא דלא קנים ר' אליעזר הכא ורבנן קנסי: במממונו. בבכור קנים דאיכא למימר דאתי למעבד ביה מום ממה נפשך דסבר אי שרי ליה בההיא מומא שפיר ואי לא שרי ליה סבר השתא לא גריע כקודם לכן. דקודם לכן הוה אסורי למיכל והשתא נמי אסור גופו מי איכא למימר דאתי למעבד לקרן לכתחלה ממה נפשך דמאי ממה נפשך איכא הכא אי קציץ ליה שמא יולד לו נגע אחר וכשיטהר ממני יטהר גם מזה מוטב לו שלא יקרע זה ויסתתן עד שיטהר מזה ויהיה טהור משיקצצנו ויסתתן עד שיולד לו אחר הלכך לא קנים ר' אליעזר הכא דלא אתי למעבד אינש אחרינא לקרע לכתחלה אבל בממוני בבכור קנים: דרבנן אדרבנן לא קשיא. דהכא במאי דעבד קנסוה דנתכוון למשרייה בהאי מומא קנסוה רבנן דחשבינן להוהא מום כמאן דליתיה אבל כשולד בו מום אחר ישתם עליו. והכא במאי דעבד קנסוה דנתכוון לקצוץ ליטהר עצמו קנסוה רבנן דהוי כמאן דלא איקצץ דאפילו כשטהר מנגע שני חשבינן ליה לראשון דאכתי קאי ומשום הכי לא טהר עד שתפרח בכולו: יטהר תנן. לכשיולד לו נגע אחר יטהר או ויטהר תנן דמשמע דהשתא כשנרפא מן הנגע השני דכבר נתרפא לגמרי ויטהר תנן ויקרא אפילו לבכור דכשנולד לו נגע אחר וירפא יטהר לפפרע מן הראשון משעת קציצה או ויטהר תנן דמשמע דהשתא כשנרפא מן הנגע השני

מסורת הש"ס

א) נגעים פ"ג מ"ב [מ"ש ז]. ב) מו"ק יב: ניטין מד.. ג) בכורות פ"ד מ"ב [מ"ש יג. ניטין מד:]. ד) [ל"ל ר' יוסף]. ה) ע' פיכ"י עיהיון ס. ד"ה והאמר ר"נ. ו) ל"ק מ"ז. ז) ל"ש על מום ל"ק. ח) ל"ק. ט) כ"ל ומיעטה מכגרים ומה מי' ל"ק. י) ל"ק מ"ז. כ) ני' ל"ק דל"ב מיכא לאוסרם כו'. ל) דנתרפא דיליה חייב כבל שהוא ל"ק.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה בהאי קציצה קנסוה רבנן ויבין: (ב) ד"ה למאי נפקא וכו' עד שתפרח ומתה נפקד נמחק כל"ל ותיבות ממה נפקד נמחק:

מוסף רש"י

נותנין לו ז' ימים. ז' ימי המשתה, כלומר חזי ליה, כלומר מעומא ליה (מו"ק יג.). **וללבסותו.** לם נרלה הנגע בכסותו (שם). **צורם אוזן בבכור.** חתך מאזנו מעבו כדי שיאכל כעל מום ויקח מוחר לו, ומחזר לעשות בן מעוס מום לו יהיה בו, כלומר לא מקיל בו מום, אם הקיל בו מום הקנוסו רבנן דלא יהנה ממנו (מו"ק יג.). **מוכר עבדו לעובד"ם.** קנסוהו רבנן ולא לאחרות דאי כרם מן הנכרים אין ישראל יכול לסמוך לעבודתו, ואם מת אין בנו יכולן לסמוך (שם). מפקע ליה מצוות. דכל זמן שהוא בדשות הנכרים אינו עוסק בתורה (שם). **אם תימצי לומר בדון מלאכתו.** בני מכרן מלאכתו בתוכר מיכל לעשות קודם המועד לא לגיחה מלאכתו בה על לאחר המועד וכיון דלמלם להתחיל בה מתוך המועד, שאם לא יגמרנה כמועד יהא בכר אחר ויהיה מוחר לגומרה, ותנן הסם (מו"ק יג.), יכולן אם מוגו מלאכתן כמועד לאחרו, ואינגיעין לן כיון ומת מהו שיקנסו בנו אחריו, ואם מתמא לומר שיקנסו בנו אחריו, ואם מתמא לומר דהכהן אחרי לא מעלה עבד לכהן אחרי. דקרוייל לן דהכהן אחרי לא מעלה עבד לגוה איסורא, שהרי מת קודם המועד ולא הא לגי לאיסור (גיטין מד.). **שנתקווצה.** ניטלו ממנה קוציה וכרקנים ליפותה ואין זו עבודת קרקע מן הכורה, לא קנסוהו ואזרע למולאי שביעית (שם). **נטייבה.** נזדבלה ונזרקה בה וכל כעבלות ומשלות (שם). **נידיירה.** על ידי דיר בהמה לזבלה, עבודת קרקע היא ואקנסין אותו (שם). דקטינן. תוספות מלאכתיים. מנסנ מרכותיו (שרוכין ה.).

רבינו גרשום (המשך)

הוא דטהר ליה מן הראשון ולא למפרע משעת קציצה: למאי נפקא מינה. כ"ם בין כך ובין כך לא יטהר עד שירפא מן השני נפקא מינה להתן שנולד לו בנע אחר ביום חתונתו כלומר שכשנולד לו הנגע האחר היה חתן ולחתן שנולד לו נגע נותנין לו ז' ימי משתה ולא משמיגן ליה בין שנולד בו נגע ובין שנולד באצטליתו או בכסותו ולא מצערינן לו כל ימי חתונתו ולא כל ימי הרגל: אי אמרת יטהר תנן. דלמפרע יטהר משעת קציצה כלומר תעשה כמי שנטהר קודם שנולד בו נגע שני מן הראשון והיינו נותנין לו ז' ימי המשתה דחשבינן כמו השתא אתייליר לו נגע ולא קודם חתונתו דאי נולד לו קודם חתונתו לא היו נותנין לו והיינו דקאמר טומאה קמייתא טהר ליה טומאה דבתרייתא נטרינן ליה ז' ימי משתה: ואי אמרת ויטהר תנן. כלומר דלא נטהר מן הראשונה אלא עכשיו כשנרפא הנגע השני סוף סוף כי לא מטמית ליה בבתרייתא באותו שנולד בין חתונתו דיהבת ליה ז' ימי משתה מה מועיל ליה הא מטמי וקאי מקמייתא מנגע הראשון דהאי טומאה שייכא עד שהרה דנגע השני והרי טמא

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com